

Ikääntyneiden kansalaisten vaikuttamismahdollisuudet yhteiskunnassa

Vanhusasiavaltuutetun seminaari

11.5.2023

Tuulikki Petäjaniemi

Tuoreita esimerkkejä osallisuudesta ja vaikuttamismahdollisuuksista kotipaikkakunnaltani Tuusulasta

1. Jokelan eläkkeensaajat ja Kellokosken eläkeläiset osoittivat mieltään omien lähiterveysasemiensa lakkauttamista vastaan. Lähipalveluiden säilyttämisen tueksi on kerätty myös adressit sekä paperille että netissä.
2. Tuusulan senioreiden kuukausitapaamisessa osallisuudesta puhuttaessa yksi jäsenemme kertoi tehneensä kuntalaisaloitteen lisäpenkkien saamisesta kävelyteiden varsille. Aloite toteutettiin.
3. Kunnassa on parhaillaan menossa osallistuvan budjetoinnin äänestys, jossa asukkaat saavat päättää yhteensä 200 000 euron kohdentamisesta eri hankkeisiin. Ikäihmiset ovat esittäneet ja kannattavat erityisesti lähiympäristön turvallisuuteen ja viihtyvyyteen liittyviä hankkeita.

Lisää vaikuttamismahdollisuuksista

4. Tuusulan senioreihin kuuluva kunnanvaltuutettu halusi valtuustossa varmistaa, että eläkeläisyhdistysten käyttöön varataan riittävän suuret kokoontumistilat suunnitteilla olevaan sote-asemarakennukseen. Asia on myötätulessa.
5. Keski-Uusimaa –lehti julkaisi kirjoittamani kolumnin otsikolla Senioreista on moneksi. Pyrin osoittamaan, että me ikäihmiset emme ole yhteiskunnalle vain taakka tai rasite, vaan voimavara monella eri tavalla, muun muassa vapaaehtoistyössä.

Vaikuttamisen keinoja näissä esimerkeissä olivat

- Julkiset mielenosoitukset
- Adressien kerääminen
- Kuntalaisaloite
- Esitysten tekeminen ja äänestäminen osallistuvassa budjetoinnissa
- Toiminta päättäjänä omassa kotikunnassa
- Median kautta vaikuttaminen esim. yleisönosastossa tai kolumnien kautta. Myös vinkki toimitukselle voi kantaa hedelmää.

Ikäihmiset ymmärtävät toista ikäihmistä

- Kaikissa esimerkeissä vaikuttajat olivat pääosin Johanna Suurpään kuvaamia aktiivisia ja toimintakykyisiä ikäihmisiä. Aktiivinen Go go – ikä (vaihtoehdot slow go ja no go) on kuitenkin nykyään melko korkea - esimerkiksi Tuusulan senioreiden keski-ikä on 77 vuotta.
- Kokemukseni vanhusneuvostosta, seniori- ja vapaaehtoistoiminnasta osoittaa, että pitkä elämäkokemus antaa meille ikäihmisille nuorempia paremmat mahdollisuudet ymmärtää toista ikäihmistä, asettua hänen asemaansa ja toimia myös kokemusasiantuntijana.

Demokraattiseen osallisuuteen kuuluvat

- Äänestäminen eduskunta-, kunta- ja hyvinvointialueen vaaleissa. Suurpään tilastojenkin mukaan me ikäihmiset olemme aktiivisia äänestäjiä, tarvittaessa kotiaänestystä käyttäen.
- Vanhusneuvoston jäsenyys kunnassa ja hyvinvointialueella – jäseniksi on tärkeää valita ikäihmisiä eri eläkeläisjärjestöistä
- Toiminta päättäjänä eläkeiässä – uuden eduskunnan kansanedustajista 13 on täyttänyt 65 vuotta

Osallisuus omassa lähiympäristössä

- Kotikunnassa mahdollisuuksia vaikuttamiseen tarjoavat
  - Asuinalueiden kehittämisverkostot
  - Toiminta asukaskehittäjänä
  - Asukasraadit ja asukasillat
- Asiakasosallisuuden ja oman arjen osallisuuden lähtökohtia ovat
  - Lähiympäristön esteettömyys, turvallisuus ja viihtyisyys
  - Lähellä ja saavutettavissa olevat kauppa, kirjasto, kahvila, uimahalli, terveysasema ja apteekki
  - Liikunta ja kulttuuripalvelut
  - Olohuonetoiminta
  - Omat läheiset, naapurit

Kun puhumme osallisuudesta omassa elämässä on muistettava, että

- Digimaailmassa ihmisillä pitäisi aina olla oikeus tiedonsaantiin ja palveluihin puhelimitse tai kasvotusten
- Vastaamisen kyselyihin ja mielipidemittauksiin pitäisi olla mahdollista myös meille 80 vuotta täyttäneille
- Terveyspalveluissa on annettava tietoa potilasasiamiehestä ja asiakaspalautteista
- Sosiaalipalveluissa oma työntekijä tai asiakaspalaute voi auttaa
- Jos asiat ovat menneet solmuun, on mahdollista tehdä kantelu oikeusasiamiehelle, oikeuskanslerille, Valviraan tai aluehallintovirastoon

Eläkeläisjärjestöt valvovat ikäihmisten etuja

- Tässä yhteydessä haluan nostaa esiin myös eläkeläisjärjestöt, joiden paikallisyhdistyksiin moni meistä ikäihmisistä kuuluu.
- Yhdistykset tarjoavat juttuseuraa, harrastusmahdollisuuksia, uutta tietoa, matkoja ja retkiä sekä valvovat etujamme paikallistasolla.
- Valtakunnalliset eläkeläisliitot ja niiden yhteinen edunvalvontajärjestö Eetu ry puolestaan antavat lausuntoja ja ovat yhteydessä asioiden valmistelijoihin mm. ministeriöissä ja virastoissa.

Vaikuttajiksi Pihtiputaan mummon tavoin

- Meistä moni muistaa ainakin nimeltä Pihtiputaan mummon -hänet, jonka sanotaan olevan – mummoviisas vaikuttaja ja elämänilon puolestapuhuja
- Samalla kun kiitän puheenvuorosta, toivon, että meistä ikäihmisistä entistä useampi ryhtyisi Pihtiputaan mummon tavoin viisaaksi vaikuttajaksi ja ikäihmisten puolestapuhujaksi.